

KÁDÁR BÉLA (1877-1956)

Zene, 1926 körül | *Music, around 1926*

Olaj, vászon | Oil on canvas, 72,5 x 93,5 cm
Jelezve jobbra fent | Signed above right: Kádár Béla

Kezdő ár | Starting price: 55 000 000 Ft / 157 143 EUR
Becsérték: 90 000 000 – 140 000 000 Ft
Estimate: 257 143 – 400 000 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE:
| egykor a Bozsán gyűjteményben

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA | EXHIBITED AND REPRODUCED:
| Berlin - Budapest 1918-1928. Képzőművészeti kapcsolatok a két város közt.
Virág Judit Galéria, Budapest, 2016, katalógus: 215.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:
| Bozsán gyűjtemény. A könyvet szerkesztette és kiadja a Bozsán család.
Pauker nyomda Kft., Budapest, 2010, 45. oldal

KÁDÁR
BÉLA

1. Kádár Béla: Nő macskával, 1926
magántulajdon

2. Péri László: Szoba, 1921
Yale University Art Gallery

3. Bortnyik Sándor: Az új Éva, 1924
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

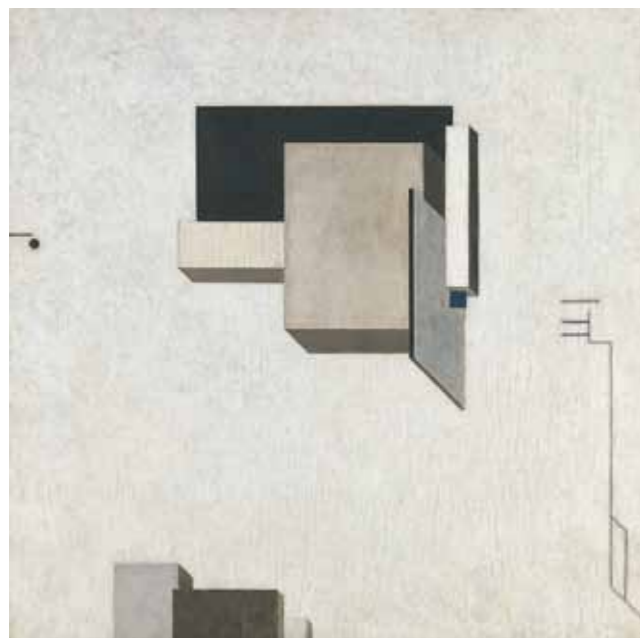
Kádár Béla Kassák Lajos ajánlólevelével érkezett 1921-ben Berlinbe, és kereste fel az avantgard művészet fellegrárájának számító Der Sturm galériát, valamint annak vezetőjét, Herwarth Waldent. A legendás galerista jól jövedelmező és prosperáló kapcsolatot alakított ki magyar művészekkel – Kádár mellett például Moholy-Nagy Lászlóval, Scheiber Hugóval és Mattis Teutsch Jánossal –, 1923-ban és 1924-ben több alkalommal biztosított számukra kiállítási lehetőséget, valamint a galériával azonos nevű folyóiratban is több alkalommal publikálta

rajzaikat. Kádár termékeny művész volt, az említett időszakban a Sturm egyik meghatározó művészevé lépett elő. Ahogyan Gergely Mariann, a festő monográfiája összefoglalta: Kádár a korábbi évek „expresszív rajzmodorát egy jóval szelídebb, dekoratívabb ábrázolásmóddal cserélte fel. Az intenzív érzelmek erőteljes grafikai lenyomatai helyett egy gazdag fantáziavilág mesés környezetében megelevenedő álmokképeivel mutatkozott be. A romantikus hangvételű, népmesei hangulatot idéző, elbeszélő jelenetek mellett ugyanakkor – noha kisebb számban – olyan formaproblémákra

koncentráló, autonóm festői értékeket felmutató, elvont kompozíciók is megjelennek, amelyek éppen az illusztratív szemlélettől távolodó, tiszta festőiesség kibontakozása felé mutattak”.¹

Kádár fogékony volt a korszak valamennyi stílusirányzatára, és pontosan ismerte az 1920-as évek berlinjének nemzetközi „erőviszonyait”. Egy kései interjúból kiderül, hogy szorgalmasan gyűjtötte és tanulmányozta a Der Sturm valamennyi kiadását, egészen a folyóirat 1932-es megszűnéséig.² Így akkor is biztosítva volt szá-

4. El Lisszickij: Proun 1 C, 1919
Museu Thyssen-Bornemisza, Madrid

5. Kurt Schmidt: Színpadi részlet a „Mechanikus balett”-hez, 1923

mára a folyamatos inspiráció, ha éppen nem tartózkodott Berlinben. Ő maga is több alkalommal szerepelt a folyóiratban: 1924-ben a januári, februári és júliusi számokban, majd 1926 áprilisában a Sturm címlapján is Kádár munkája volt látható.

Hogy milyen sikeres volt Kádár Berlinben, jól jelzi, hogy „ő volt az egyetlen a magyar Sturm-kiállítások között, aki ténylegesen elnyerte a gyűjteményt gyarapító Nell Walden tetszését: az első kiállításról nem kevesebb, mint tíz képet vásárolt meg.”³ Kádár berlini tartózkodásai során, valamint a Sturm folyóirat rendszeres olvasójaként minden bizonnyal figyelemmel követte a Bauhaus tevékenységét. Az 1926 körül készült képeinek térszerkezete kifejezetten Bortnyik Sándor műveinek, illetve Oskar Schlemmer mechanikus

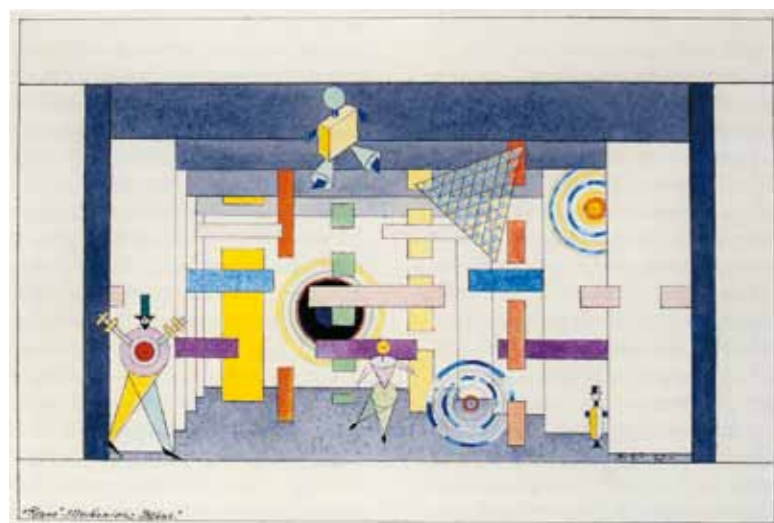
színpad kísérleteinek ismeretéről tanúskodnak. Bortnyik 1924-es kiállításáról írt kritika kiemeli a „geometrikus térben elhelyezett, próbababaszzerű (Mannequin) alakokkal gazdagított figurális alkotásokat.”⁴ Ez a leírás akár Kádár képéről is szólhatna.

A most aukcióra kerülő Zene háttére nagyon hasonlít a néhány éve Amerikából hazakerült Concertina (1926) vagy éppen az Angliából felbukkant Nő macskával (1926) c. képeire. Ezt a „white cube” típusú, letisztult háttérrel kizárólag az 1926-os évben alkalmazta, így a festmény datálása is egyértelmű. Ebből az évből, amikor kifejezetten ezt a háttérrel használja, talán 4-5 festményt ismerünk jelenleg. Az erőteljes térbeliség, a geometriai formákon alapuló képszerkezet, valamint az avantgárd színházakból

ismert marionett-bábuk erősen emlékeztetnek a Bauhaus mechanikus színpadára. Szemben a korábbi évek expresszív-konstruktivista irányultságú képeivel, itt nem a mozgás és a dinamika, hanem egyfajta időtlenség teremt meg a kép különleges atmoszféráját.

Kádár sikerének titka, hogy tökéletes érzékkel vegyítette korának uralkodó, progresszív stílusirányzatait a saját gondolataival. Egyszerre nemzetközi és magyar. A most aukcióra kerülő, kiemelkedő kvalitású festményen főként a Bauhaus formanyelvét használja, de a zenei motívum és a macska alakja teszik igazán személyessé és jellegzetessé. Kádár szerette a zenét, ő maga is zongorázott, életművét pedig végigkísérik a különféle hangszereken játszó, muzsikáló figurák.

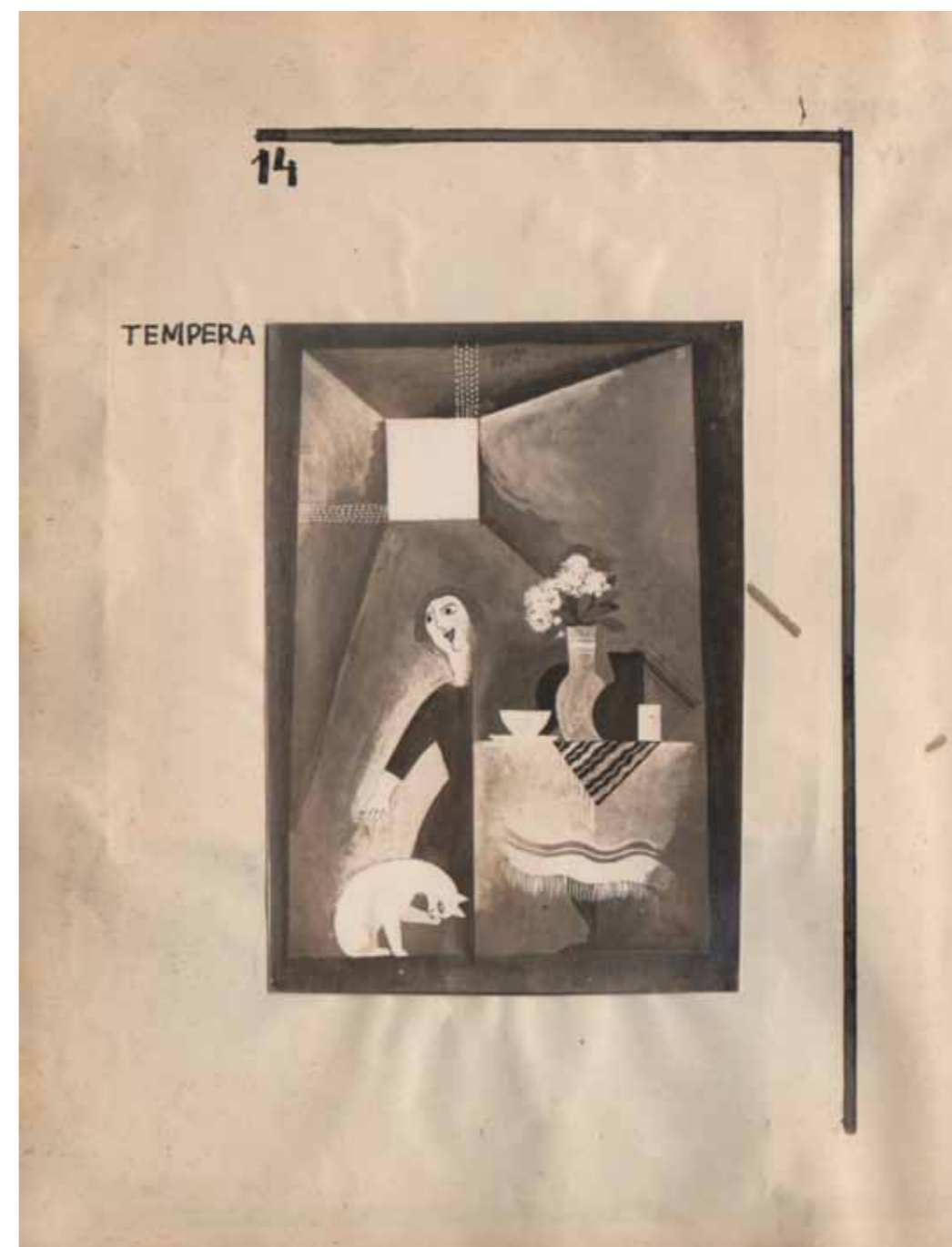
KELEN ANNA

6. Weininger Andor: Figurák az Absztrakt revü című darabhoz, 1926
Theatermuseum, Köln

7. Oskar Schlemmer: Figurák a szekrényben, 1922
MoMA, New York

8. Kádár Béla: Kompozíció macskával, 1926
lappang

1 Gergely Mariann: Melankolikus utazás. Kádár Béla. Budapest, Mű-Terem Galéria, 2002, 41.
2 Melanie Fisher: Heritage, Modernity and the Image of the Horse in the Art of Béla Kádár. Acta Historiae Artium 35. (1990-1992). 74.
3 Szeredi Merse Pál: Kádár Béla és a Walden-gyűjtemény. In: Berlin-Budapest 1919-1933. Budapest, Virág Judit Galéria, 2016, 123.
4 Szeredi Merse Pál: A Sturm konstruktivista fordulata. In: Berlin Budapest 1919-1933. Budapest, Virág Judit Galéria, 2016, 105.

